

Maja Logar,
Suzana Slavič

Igralnica

V letu 1994, ob mednarodnem letu družine, smo v Pionirski knjižnici Rotovž začeli razmišljati o tem, kaj bi bilo otrokom še mogoče ponuditi, in ugotovili smo, da bi morda lahko več storili za svoje najmlajše uporabnike. Odločili smo se za novo ciljno skupino otrok, ki ne hodijo v vrtec in so stari od 3 do 7 let, v dogajanje knjižnice pa smo si jih prizadevali vključiti iz več razlogov. V svoje prostore in k dejavnostim smo želeli preko igre in druženja povabiti že zelo majhne otroke in njihove spremljevalce, tako da bi med svoje obiskovalce pridobili tudi tisto skupino omenjene populacije, ki zaobide organizirane obiske knjižnice in začetne oblike bibliopedagoškega dela v sodelovanju z vrtci, društvi in zavodi ter je praviloma hkrati premlada, da bi se udeleževala rednih pravljicnih ur.

Že v izhodišču smo se odločili, da bomo za otroke v igralnici uredili tankočutno izbrano zbirko kakovostnih igrač, ki so primerne njihovi starosti in spodbujajo otrokove motorične spretnosti, logiko, pomagajo bogatiti njegov besedni zaklad in omogočajo delo ali igro v skupini. Seveda smo imeli ob snovanju takšne dejavnosti veliko srečo, da ima Mariborska knjižnica v enoti Pionirska knjižnica Nova vas izvrstno zbirko igrač in strokovno usposobljene knjižničarke, ki znajo prisluhniti željam, motivom in vzgibom ter nas

Pravljlična soba – prostor najrazličnejših doživetij (foto Maja Logar, Pionirska knjižnica Rotovž, 1999).

z nasveti in izkušnjami pri izboru tudi ustvarjalno usmerjajo. Pri pripravi srečanj smo upoštevali splošna pedagoška načela, pomembna za otrokov vsestranski razvoj, hkrati pa smo jim skozi igro bližali knjigo in knjižnico.

10. marca 1994 se je v pravljlični sobi Pionirske knjižnice Rotovž odvilo prvo srečanje, ki smo ga poimenovali Igralnica za male in velike. To dejavnost za predšolske otroke smo od takrat neprekinjeno izvajali vsak ponedeljek med 10. in 11. uro, leta 2004 pa smo zaradi kadrovskih usklajevanj igralnice s ponedeljka prenesli na petek.

Običajno igralnico prevzameta in vodita dva knjižničarja, ki v Pionirski knjižnici Rotovž hkrati delata v izposoji in izvajata dejavnosti za mlade bralce. Od leta 1994 do 2004 smo si delo delili Andreja Babšek, Blanka Bošnjak, Vanja Cafnik, Monika Čermelj, Tanja Dolinšek, Zdenka Gajser, Tatjana Jamnik, Robert Kereži, Metka Lipnik, Maja Logar, Suzana Slavič in Mojca Šlegl Ekart.

V začetkih je bila igralnica tipajoč poskus nove dejavnosti, ki je že k prvemu srečanju privabila močno skupino otrok in njihovih spremljevalcev. Sprva smo se veliko pogovarjali in se igrali, kasneje pa se je delo vse bolj približevalo našim željam in načrtom. Odrasli in otroci so začeli knjižnico sprejemati kot stalno prizorišče svojega ponedeljkovega dopoldneva. Igranje se je v vse večji meri pridruževala knjiga z drobnimi pesmimi, pravljicami, ugankami in skrivnostmi, otroci pa so postajali vedno boljši poslušalci in soustvarjalci srečanja. Likovne, glasbene in plesne ustvarjalnice so se oblikovale v skoraj nujni nadaljevalni del, ki so ga vsi nestrpnost pričakovali. Iztek igralnice je bil namenjen igranju, v katerega so se lahko otroci zatopili individualno, ali pa smo jih usmerjali, kolikor je bilo potrebno.

Vsako leto je dejavnost pridobila več članov in običajno se vsako leto vzpostavi tudi skupina s stalnim jedrom, ki je včasih tako številna, da se neredko komaj še zmore stisniti v pravljlično sobo.

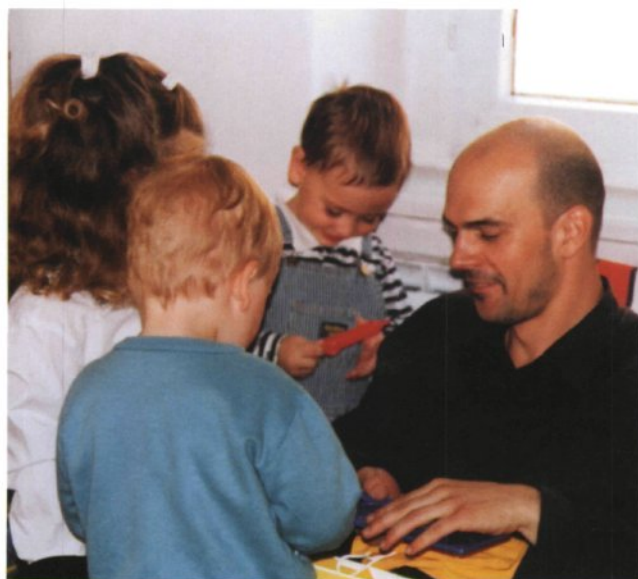
V letu 1998/1999 je začel Robert Kereži razmišljati o novih vsebinah in načinu dela v Igralnici za male in velike. Prvič je zanjo izdelal koncept, ki je delo

stopnjeval, ga kot niz peljal skozi tedenska srečanja in sistematično upošteval tudi različne oblike, s katerimi smo nadaljevali otrokovo doživljanje pravljice, knjige in njenih raznolikih vsebin. Od takrat naprej so naša srečanja smiselno in tematsko naravnana, dragocenim možnostim ob igračah pa smo v večji meri dodali še pripovedovanje in ustvarjalne delavnice.

Delo z najmlajšimi v igralnici nadaljujemo z izkušnjami, ki smo si jih v tem času pridobili, in z oblikami, ki združujejo igro, umetnostno, književno, knjižno in knjižnično vzgojo. Izhajamo iz knjige, pri izbiri književnih besedil ter vsebin iz strokovnih publikacij za otroke sledimo primernosti besedil in tem za ciljno starostno skupino. Odločamo se za dela slovenskih in tujih avtorjev ter pogosto vključujemo tudi fond dragocene arhivske zbirke, v kateri sistematično zbiramo kakovostne slovenske in predvsem tujejezične slikanice za razvijanje in izvajanje različnih oblik dela z mladimi bralci. Hkrati je del arhivske zbirke tudi pester izbor oblikovno in vsebinsko zanimivih knjig za potrebe igralnice. Na Rotovžu to gradivo redno nameščamo v predalčnike v sredini pravljíčne mize, da je obiskovalcem vedno na voljo. V času druženja otroci pogosto in radi posegajo po knjigah, med katerimi se znajdejo od najmanjše do največje, take, ki so uganke, ki presenečajo z lesenimi platnicami ali

Vnuk in babica skupno ustvarjata
(foto Maja Logar, Pionirska
knjižnica Rotovž, 1999).

Skupinska igra s pravljíčarjem Ro-
bertom Kerežijem (foto Maja Logar,
Pionirska knjižnica Rotovž, 1999).

V babičinem naročju je doživljanje prijetnejše (foto Maja Logar, Pionirska knjižnica Rotovž, 1999).

odstirajo zgodbo mehke tkanine in otroke vabijo h knjižnim igram.

Ob bogati slikaniški produkciji in posredovanju ilustracij se trudimo prikazati čim več raznolikosti, prodornosti in drugačnosti. Razkrivamo zakrite nadržbnosti in simbole, svetove podob in barv, hkrati pa otroke spodbujamo tudi k ustvarjanju lastne predstave podob in dogajalnega prostora. V igralnici, enako kot pri izvajanju pravljčnih ur, pripovedujemo ob slikanici in brez nje, za tem pa dovolj časa namenjamo pogovoru in sproščenemu odzivanju na besedilo. Nadaljevanje se največkrat steka v likovne, glasbene in gibalne ustvarjalnice, socialne igre ter individualno igranje.

Igroteka v Pionirski knjižnici Nova vas nam nudi možnost, da si zagotovimo vsaj tri pestre kolekcije na leto, s čimer lahko obiskovalcem igralnic omogočimo široko ponudbo gradiva. Za igralnico odberemo predvsem igrače iz naravnih materialov, zaradi dovolj prostorne pravljčne sobe pa si lahko privoščimo tudi velike lesene hiše, sestavljanke, drobno pohištvo, nepogrešljive lutke ter celo vrsto ustvarjalnih in družab-

V glino preneseno doživetje pravljice (foto Maja Logar, Pionirska knjižnica Rotovž, 2003).

nih igrač vodilnih proizvajalcev, ki si jih posamezniki morda redkeje in težje kupijo.

Za socialni razvoj otrok pripravimo komplet družabnih iger, s katerimi se otroci, ki najpogosteje niso vključeni v nobeno vzgojno-varstveno ustanovo ali društvo, učijo sodelovanja, posojanja in strpnosti, preizkušajo se v sprejemanju drugačnosti in upoštevanju pravil.

Delo z najmlajšimi obiskovalci knjižnice poteka postopoma in premišljeno, da z vsakim novim srečanjem rastejo v pozornejše in aktivnejše poslušalce in ljubitelje pravljic. Otroci se razveselijo vsakotedskega srečanja s knjižničarko ali knjižničarjem, komaj pa čakajo tudi, da se spet snidejo s svojimi malimi prijatelji. Odrasli spremljevalci med seboj poklepetajo in ni redkost, da po zaključeni igralnici skupaj in s svojimi otroki druženje podaljšajo v mestnem parku ali v vrvežu bližnjih ulic.

Že od samega začetka so odrasli pri igralnicah zelo prisotni in imajo pomembno vlogo. Otrokom so ob vodstvu knjižničarja pri večini aktivnosti in v vseh fazah dela marsikdaj v veliko pomoč. Predvsem ob prvih obiskih in takrat, ko ima kateri od otrok težave z vključevanjem v skupino. Število spremljevalcev se iz leta v leto povečuje in v zadnjem času se le redko zgodi, da bi odrasli otroke pustili same. Hkrati s skupino otrok se zato oblikuje tudi skupina njihovih spremljevalcev, v druženju pa vsi aktivno sodelujemo. Zaupanje in naklonjenosti se razvijejo na več nivojih in nemalokrat se nekateri odrasli čez čas v igralnico vrnejo še z drugim vnukom ali otrokom, ki ga varujejo.

V desetih letih delovanja Igralnice za male in velike se je izkazalo, da predstavlja dejavnost vesel vstop v knjižnico, da pomenijo srečanja učinkovito pot do posredovanja knjižničnega gradiva, da ponujajo možnost sproščene in edukativne igre ter prijetno druženje s sovrstniki. Z uvedbo devetletke se je zgornja starostna meja vključenih otrok znižala, pogosto pa se je zgodilo, da so se isti obiskovalci v svojem odraščanju že udeleževali tudi drugih prireditev in dejavnosti svoje knjižnice. Igralnica se je tako izrisala še kot dobra oblika pripravljavnice za raznovrstne

Pravljice spodbujajo likovno ustvarjanje otrok (foto Robert Kereži in Metka Narath, Pionirska knjižnica Rotovž, 2003).

Redna pot iz igralnice vodi v izposojevalnico (foto Robert Kereži, Pionirska knjižnica Rotovž, 2003).

oblike dela, ki jih namenjamo svojim mladim uporabnikom.

Igralnica za male in velike je družabni dogodek, ki uspe povezati več generacij, skupina otrok je starostno zelo pestra in privablja obiskovalce iz različnih in marsikdaj precej oddaljenih delov mesta. Uvršča se med zelo priljubljene in vselej dobro obiskane dejavnosti za mlade bralce v Mariborski knjižnici in je hkrati dragocena, kakovostna ter edina s takšno vsebino na širšem območju Mestne občine Maribor.